

Волошина К. В.

Університет сучасних знань

ІМЕННИКОВІ СУФІКСАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ В МОВІ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Стаття присвячена вивченню еволюційних процесів в українській лексиці, що стають особливо інтенсивними під впливом позамовної дійсності. Інноваційні процеси в українській літературній мові відображають особливості модифікації умов суспільної комунікації, виникнення нових предметів і понять, трансформації поглядів та смаків мовців. У статті на матеріалі художньої прози початку ХХІ століття, зафіксованої в Національному лінгвістичному корпусі Українського мовно-інформаційного фонду НАН України, розглянуто особливості дериваційної неологізації лексики вказаного періоду, запропоновано узагальнене визначення термінів «інновація» та «лексична інновація» на позначення мовного нововведення. Проаналізовано специфіку суфіксальної деривації як найбільш продуктивного способу творення іменникових інновацій у мові художньої прози початку ХХІ століття: серед 500 опрацьованих іменникових лексичних інновацій шляхом суфіксації утворено 190 одиниць (38%). Досліджувані нами іменникові новотвори диференційовано на два основні різновиди: назви конкретних предметів (осіб/неосіб) з узагальненим словотвірним значенням «особа як носій процесуальної ознаки» та «особа як носій непроцесуальної ознаки» і назви абстрактних понять зі словотвірним значенням узагальненої непроцесуальної ознаки. У межах вказаних тематичних груп встановлено продуктивні словотвірні типи, зокрема досліджено різні морфологічні особливості аналізованих лексем, здійснено опис семантики іменникових суфіксальних інновацій із відповідним формантом. Підкреслено, що суфіксальна деривація нових слів активізує словотвірний потенціал як питомих, так і запозичених суфіксальних морфем та відіграє ключову роль у поповненні та розширенні словникового складу сучасної української мови.

Ключові слова: інновація, лексична інновація, суфіксальна деривація, словотвірний тип, новотвір, художня проза.

Постановка проблеми. Сучасна українська проза формує значний сегмент української словесності та показово відбиває особливості національно-мовної картини світу. Специфіка іменникового словотвору української художньої прози початку ХХІ століття та особливості дериваційної неологізації лексики вказаного періоду досі залишаються малодослідженими, що й актуалізує появу нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Лексична система сучасної мови повсякчас зазнає кількісних та якісних модифікацій, саме тому інноваційні процеси в українській лексиці неодноразово були об'єктом наукових розвідок вітчизняних лінгвістів: якісні зміни в лексико-семантичній системі мови та явища семантичної деривації вивчали В. В. Жайворонок, Л. А. Лисиченко, В. М. Манакін, І. А. Самойлова, Г. М. Вокальчук, Т. О. Бевз; динаміку мови аналізували О. А. Стишов, Л. І. Мацько, Т. А. Коць, Д. В. Мазурик, Л. В. Струганець, Л. Л. Михайленко; активізація певних словотвірних засобів, спричи-

нена законами як внутрішньомовного, так і впливом зовнішніх позамовних чинників, перебувала в центрі наукового зацікавлення Н. Ф. Клименко, К. Г. Городенської, В. В. Грешука, Є. А. Карпіловської, С. В. Семчинського, Г. М. Віняр та інших мовознавців; суфіксальний словотвір нових лексем у своїх працях досліджували О. А. Стишов, Є. А. Карпіловська, А. М. Нелюба, Ж. В. Колоїз, Г. М. Вокальчук.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз суфіксальної деривації іменникових інновацій у мові художньої прози початку ХХІ століття, виявлення їх словотвірної специфіки, зокрема іменникових лексичних інновацій, утворених суфіксальним способом.

Об'єктом дослідження є іменникові лексичні інновації, виявлені в текстах сучасної української художньої прози, а предметом – суфіксація в досліджуваних іменникових новотворах.

Джерельною базою стали ілюстрації з художньої прози Ю. І. Андруховича, С. Ю. Андрухович, Л. М. Дереша, Ю. Р. Іздрика, О. В. Ірванця,

С. В. Жадана, зафіксовані в Національному лінгвістичному корпусі Українського мовно-інформаційного фонду НАН України.

Виклад основного матеріалу. Нині термінів на позначення мовного нововведення та його різновидів існує чимало, серед них такі: *інновація, входження, вкраплення, неографізм, неозапозичення, неолексема, неологізм, неоморфема, нововведення, новотвір, неоформант* та інші. Найчастіше науковці на позначення мовного нововведення використовують термін «інновація» (див. праці Г. М. Вокальчук, Є. А. Карпіловської, Л. П. Кислюк, О. А. Стишова) [2, с. 35; 5, с. 229; 4, с. 149; 15, с. 172].

Термін «інновація» зафіксовано у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови», одне з трьох його значень – «нове явище у мові» [1, с. 400]. У «Короткому тлумачному словнику лінгвістичних термінів» інновація розглядається як поява нового явища, закономірність змін у мові, які не були характерні для неї в попередній період розвитку [17, с. 69]. У словнику іншомовних слів та термінологічних сполучень інновація тлумачиться як «нове явище у мові, переважно у сфері морфології» й подано з ремаркою «*мовозн.*» [12, с. 472].

Ми термін *інновація* розуміємо як слово або значення слова, що існує у визначеній мовній сфері в окреслений період її функціонування, яке не існувало раніше в цій сфері мови, вживається в межах певної соціальної групи, письмово засвідчене в текстах певного стилю і ще не зафіксоване в нормативних загальномовних словниках цієї мови.

Лексичною інновацією вважаємо слово або словосполучення, що визначається новизною форми і значення, оновленням форми і значення (шляхом змін у морфемній структурі слова) або поєднанням нової форми зі значенням, що передавалося раніше іншими лексичними засобами.

Із наукової літератури відомо, що найпродуктивнішим способом творення іменникових лексем в українській мові є морфологічний, реалізований за допомогою словотвірних формантів у структурі похідного слова [16, с. 636]. Залежно від словотвірних засобів, якими утворюються слова, морфологічний спосіб поділяється на різновиди. У межах морфологічного способу найактивніше використовується суфіксальне словотворення, тобто приєднання суфіксів до твірної основи [16, с. 671], що здебільшого змінює частини мовний статус, категорійні ознаки, морфологічний вигляд твірного слова [11, с. 594].

Суфікс – це службова покоренева морфема, за допомогою якої утворюються слова та їхні несинтаксичні форми [3, с. 25]. Суфікс як словотвірний засіб відрізняється від інших морфем низкою ознак. Він чутливо реагує на вибір твірної основи і своє значення реалізує лише у зв'язку з кореневою морфемою. Суфікс, приєднуючись до кореня твірної основи, уточнює чи видозмінює поняттєвий зміст похідного слова і водночас є показником (разом із закінченням) належності його до певної частини мови. Саме суфікс виявляє здатність переводити основу слова з одного розряду (частини мови) в інший [9, с. 12].

Аналізований матеріал засвідчує, що продуктивність суфіксального словотворення є характерною для творення лексичних інновацій у мові художньої прози початку ХХІ століття, тому морфологічний спосіб, а зокрема суфіксація, потребує додаткового вивчення. До прикладу, серед 500 проаналізованих іменникових лексичних інновацій шляхом суфіксації утворено 190 одиниць (38%).

Якщо в загальноживаній мові поява значної кількості іменникових новотворів викликана потребою в номінації певних понять, то в розмовному стилі і в мові художніх творів їх виникнення підпорядковане переважно завданням виявлення мовної експресії. Це, за словами О. А. Стишова, зумовлено «нейтралізацією експресивних засобів висловлювання, характерних для попереднього періоду розвитку функціонального різновиду мови, і пошуками нових виразово-зображальних одиниць», які поповнюються за допомогою лексичних інновацій [14, с. 112].

Активно розширюється тематична група іменників на позначення осіб, що є переконливим свідченням, насамперед, взаємодії позамовних чинників із власне мовними. Екстралінгвальні фактори сприяють динамічному продукуванню лексем цієї групи, що зумовлено постійною потребою номінації нових осіб за певними специфічними особливостями. Інтралінгвальні ж чинники не перешкоджають входженню зазначених новотворів до лексичної системи української мови, оскільки процес деривації відбувається за наявними в українській мові типами і моделями. Така закономірність простежується і в текстах сучасної української художньої прози.

Відповідно до того, наскільки активно створюються інновації за тим чи іншим словотвірним типом, можна з упевненістю говорити про ступінь їхньої продуктивності. До того ж словотвірна типологія інновацій є важливою не тільки

для визначення ступеня продуктивності словотвірного типу, а й для більш точного опису їхньої семантики: оказіональні утворення демонструють ті семантичні межі, які визначали можливість конструювання слів із відповідним формантом [6, с. 5].

Під словотвірним типом розуміємо «формально-семантичну схему побудови похідних слів, мотивованих твірними основами певної частини мови за допомогою того самого словотвірного форманта з тим самим значенням» [16, с. 622].

У мовознавчій літературі замість терміна «словотвірний тип» іноді вживається термін «словотвірна модель» («морфологічна модель»). Але більшість учених розмежовують ці два поняття. Термін «словотвірна модель» («морфологічна модель») використовуємо для позначення «морфологічних різновидів того самого словотвірного типу. Слова того самого словотвірного типу можуть утворюватися з різними морфологічними особливостями, тобто за різними морфологічними моделями» [10, с. 57]. Таким чином, в одному словотвірному типі можуть поєднуватися слова, побудовані за різними моделями [16, с. 619; 7, с. 193].

Досліджувані нами суфіксальні іменникові новотвори є тематично різноплановими. Вони об'єднують назви осіб, опрідметнених дій, абстрактних понять, предметів тощо, тому, услід за Ж. В. Колоїз [6, с. 31], вважаємо доцільним усі інноваційні іменники диференціювати на два основні різновиди: 1) назви конкретних предметів (осіб/неосіб); 2) назви абстрактних понять, де перші своєю чергою об'єднують похідні з узагальненими словотвірними значеннями: «особа як носій непроцесуальної ознаки» та «особа як носій процесуальної ознаки».

Таким чином, до першого різновиду «назви конкретних предметів» зараховуємо словотвірний тип «іменник + івк(а)»: від іменників за допомогою суфікса -івк(а) і під впливом тенденції до мовної економії, тобто шляхом суфіксальної універбації (різновиду суфіксального способу словотворення, при якому словосполучення за допомогою суфіксації згортається в слово [16, с. 749–750]), утворюються інновації жіночого роду на позначення конкретних понять: *моторівка* 'моторний човен' (мотор + -івк-а ← мотор), *цинамонівка* 'настійка на цинамоні' (цинамон + -івк-а ← цинамон), *джинсівка* 'куртка з джинсу' (джинс + -івк-а ← джинс) та ін. Напр.: На жаль, ніде в Україні мені не вдалося знайти якої-небудь

Цинамонівки (Ю. І. Андрухович [3]); По ній безупинно ішли катери, **моторівки** та інші малі судна – проти течії (п'ятниця) і за нею (неділя) (Ю. І. Андрухович [3])... пачка «Галузу», вже добряче пожмакана й пом'ята, знайшлась у лівій кишені **джинсівки** (О. В. Ірванець [7]).

Оказіональні іменники з узагальненим словотвірним значенням «особа як носій непроцесуальної ознаки» є здебільшого відіменниковими чи відприкметниковими похідними, номінують особу за родом діяльності, територіальною належністю, зовнішніми чи внутрішніми характеристиками і т. ін. [6, с. 31]. Таке словотвірне значення мають суфікси -ець, -ар, -иц(я), -ичк(а), -ічк(а), -их(а), -ник, -льник, -ач.

Суфікс **-ець** у художній прозі аналізованого періоду бере участь у творенні лексичних інновацій, що означають осіб за видом діяльності або певними іншими ознаками і належать до словотвірного типу «прикметник + -ець»: *потерпілець* (*потерпіл* + -ець ← *потерпілий*), *невидимець* (невидим + -ець ← невидимий), *колійовець* (колійов + -ець ← колійовий) та ін. Напр.: Морська вода наповнює човен аж по вінця, він от-от готовий затонути – тож **потерпільцям** доводиться вичерпувати воду всіма можливими способами (С. Ю. Андрухович [1]).

Суфікс **-ар** і його різновид перед м'яким приголосним чи j – **-яр** в українській мові традиційно утворює назв людей за спеціальністю, професією чи взагалі родом діяльності. У текстах художньої прози початку ХХІ століття із зазначеним афіксом фіксуємо невелику кількість лексем, що творяться за типом «іменник + -ар»: *дрожкар* (дрожк + -ар ← дрожки), *м'ясар* (м'яс + -ар ← м'ясо), *шматтяр* (шматт + -яр ← шмаття). Напр.: Огрядна, широка, з животом, що випинався вперед, немов клунок *шматтяра*, з викоченими світлими очима [...] вона поволі брела Липовою... (С. Ю. Андрухович [1]). В одиничних випадках суфікс **-ар** конкретизує значення слова, увиразнює його граматичні категорії, зокрема рід і число: *гіпар* (гіп + -ар ← гіпі). Напр.: Зденек – це справжнісінький старий чеський **гіпар**... (Ю. І. Андрухович [3]).

Традиційно в українській мові загальні назви на позначення осіб жіночої статі утворюють від назв осіб чоловічої статі. На думку А. М. Налюби, така традиція превалює в інноваційних процесах, тому наявність самих пар чоловік-жінка «справді можна назвати «примусовим» явищем, настільки воно є закономірним». Ось чому і в УМЕ зазначено, що наявні «лише поодинокі назви осіб жіночої статі, не співвідносні з іменниками чоловічого

роду <...>, як і рідкісні випадки <...> творення іменників чоловічого роду від жіночого» [8, с. 92; 16, с. 354].

Так, в аналізованому матеріалі виявлено іменники-фемінітиви, що творяться за традиційним словотвірним типом («іменник чоловічого роду + -к/ -иц(я)/ -ичк(а)/ -ічк(а)/ -их(а)»), наприклад: *планетниця* (планетн + -иц-я ← планетник), у межах якого функціонує словотвірна модель чергування к-ч, наприклад: *біоенергетичка*, (біоенергетич + -к-а ← біоенергетик), *панчиха* (панч + -их-а ← панк). Напр.: Так от, не образився Волшебник, тут є одна така **планетниця**, вона – це саме – якби телепатка... (Ю. І. Андрухович [2]). Гладкий Хіппі розповів справді несамовиті речі. Про кумпанію, яка складалась із п'яти панків та двох **панчих** (Л. М. Дереш [5]).

Серед суфіксів суб'єктивної оцінки переважають суфікси із позитивною семантикою, меншу групу становлять суфікси із негативним значенням, однак діапазон емоційних відтінків негативно-оцінних суфіксів досить широкий: від слабо виражених відтінків згрубілості, зневажливості до зневаги, іронії, презирства. Зокрема, в межах аналізованих нами інноваційних лексичних одиниць виявлено іменники чоловічого роду зі здрибно-пестливим значенням, утворені за моделлю «іменник + -чик», що мають зменшено-зневажливу конотацію і позначають осіб; інколи твірною основою таких лексем є жаргонізми або просторіччя: *міліціонерчик* (міліціонер + -чик ← міліціонер), *друганчик* (друган + -чик ← друган). Напр.: Вони там, усі вони ... Федя та його **друганчики**, Гладкий Хіппі й Дзвінка (Л. М. Дереш [5]).

Погоджуємося із твердженням Ж. В. Колоїз, що «оказіональні іменники з узагальненим словотвірним значенням «особа як носій процесуальної ознаки» є віддієслівними похідними, номінують особу як виконавця певної дії, роду її заняття або як носія певної процесуальної ознаки, що визначає її поведінку» [6, с. 33].

Зокрема, в досліджуваному матеріалі від дієслівних основ за посередництва складних за своїм походженням суфіксів **-ник (-льник)** утворюються лексичні інновації на позначення осіб чоловічої статі за видом діяльності («дієслово + **-ник (-льник)**»): *відповідальник* (відповіда + -льник ← відповідати). Напр.: Всі, хто не потрапив до першої п'ятірки **відповідальників**, повиходили з класу (Л. М. Дереш [5]).

Окрему групу зафіксованих новотворів у текстах художньої прози початку ХХІ століття становлять віддієслівні іменники, утворені за допо-

могою власне українського суфікса **-ач**. Деривати, що належать до цього типу («дієслово + **-ач**»), походять від дієслів недоконаного виду, часто префіксальних, уживаються на позначення особи як виконавця певної дії: *ковтач* (ковт + -ач ← ковтати), *зривач* (зрив + -ач ← зривати), *плекач* (плек + -ач ← плекати), *заковтувач* (заковтув + -ач ← заковтувати), *очорнювач* (очорнюв + -ач ← очорнювати), *висміювач* (висміюв + -ач ← висміювати) та ін. Напр.: ...недвозначно агресивна пильність так званої охорони <...> **відкривачів** дверей, вестибульних пітбульних вертухаїв... (Ю. І. Андрухович [3]); ...в літературу прийшов професійний **очорнювач**, цинічний **висміювач** найсвятіших для нашої людини понять (О. В. Ірванець [7]).

Іменникові інновації на позначення абстрактних понять творяться переважно від прикметникових та дієслівних основ і мають значення узагальненої непроцесуальної ознаки, а суфікси в таких лексемах вказують на наявність у предмета або особи якості, властивості твірного слова. Тому до другого різновиду «назви абстрактних понять» зі словотвірним значенням узагальненої непроцесуальної ознаки зараховуємо подані нижче словотвірні типи.

Словотвірний тип «іменник + **-ізм**», що має значення «суспільно-політичні напрями, властивості, особливості вияву характеру людини», представлено невеликою кількістю утворень, похідних від розмовних лексем або аббревіатур: *западлізм* (западл + -ізм ← западло), *совкізм* (совк + -ізм ← совок). Такі деривати є абстрактними поняттями і виникли за аналогією до лексем, що означають суспільно-політичні, наукові, естетичні, мистецькі напрями, стани, процеси, дії тощо, однак мають переважно негативно-зневажливу конотацію. Напр.: ...будь-які вияви уваги з боку змонтованої навколо мене реальності обов'язково закінчуються наперед прогнозованими гадостями чи просто дрібним життєвським **западлізмом** (С. В. Жадан [6]); Який безнадійно запущений **совкізм**, що навіть і не збирається відходити в минуле! (Ю. І. Андрухович [3]).

Словотвірний тип «прикметник + **-ість**» охоплює велику кількість відприкметникових іменників зі значенням якості, властивості, стану: *сновидність* (сновидн + -ість ← сновидний), *розсвареність* (розсварен + -ість ← розсварений), *домашність* (домашн + -ість ← домашній), *колишність* (колишн + -ість ← колишній), *собачість* (собач + -ість ← собачий), *вихудлість* (вихудл + -ість ← вихудлий), та ін. Семантика таких лексем тісно пов'язана із семантикою твірних основ.

Напр.: Я пам'ятаю відчуття **сновидності**, густої нереальності ситуації... (Л. М. Дереш [4]).

Найпоширенішими серед іменників з абстрактним значенням, а також за значенням збірності, соціативності в сучасній українській мові є утворення з суфіксом **-ств(о)** та його фонетичним варіантом **-цтв(о)**. У рамках аналізованого матеріалу засвідчено словотвірний тип «іменник + **-ств(о)**»: *вар'ятство* (вар'ят + -ств(о) ← вар'ят), що включає також морфонологічну модель чергування ч – ц: *утікацтво* (утікац + -ств(о) ← утікач). Напр.: Я застав Мюнхен у мить **утікацтва** до нього ледь не всього світу (Ю. І. Андрухович [3]). Аналізований формант також бере участь у творенні складних слів (композиція + суфіксація), що виражають абстрактні поняття: *короткожителство*, *всєйство*. Напр.: Тут, звичайно, заритий собака довгожителства (а також **короткожителства**) (Л. М. Дереш [4]).

Словотвірний тип «дієслово + **-анн(я), -янн(я)**» активно утворює віддієслівні субстантиви середнього роду – «назви абстрактних понять», що репрезентують значення процесуальної ознаки, узагальненої дії або результату дії: *пересварювання* (пересварюв + -анн-я ← пересварюватися), *рідшання* (рідш + -анн-я ← рідшати), *тусування* (тусув + -анн-я ← тусуватися), *захлинання* (захлин + -анн-я ← захлинатися) та ін. Напр.: ... вони по одному тягнуться схилом полонини вгору

[...] назустріч електричним спалахам і **захлинанню** псів (Ю. І. Андрухович [6]). Непоширений суфікс **-інн(я)** характерний лише для ідіостилю Ю. Андруховича: *садніння* (садн + -інн-я ← саднити), *збожевоління* (збожевол + -інн-я ← збожеволіти) та ін. Напр.: ... конатиме від власного серцебиття, до якого додається тупе *садніння* під ложечкою... (Ю. І. Андрухович [2]). А формант **-енн(я)** притаманний словотворчості тільки Любка Дереша: *дивлення* (дивл + -енн-я ← дивитися). Напр.: Миттєве зчитування людини, нагадує моє «**дивлення** в пам'ять» (Л. М. Дереш [4]).

Збірні іменники на позначення сукупності конкретних предметів із суфіксами **-ючч(я)** становлять окремий словотвірний тип «іменник + **-ючч(я)**»: *тернюччя* (терн + -ючч-я ← терен), *палюччя* (пал + -ючч-я ← палка/палиця). Напр.: ...розсікаючи вище описаним щитом на даху всіляке лісове гілляччя і **палюччя**... (Ю. І. Андрухович [2]).

Висновки й пропозиції. Проаналізований матеріал свідчить, що утворення нових слів шляхом суфіксальної деривації відіграє ключову роль у поповненні та розширенні словникового складу сучасної української мови, активізує словотвірний потенціал як питомих, так і запозичених суфіксальних морфем, що визначає семантико-структурні характеристики досліджуваних інноваційних лексичних одиниць.

Список використаної літератури:

1. Великий тлумачний словник української мови / укладач і головний редактор В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. 1440 с.
2. Вокальчук Г. М. «Я – беззразковості поет» (словотворчість Михайля Семенка). Рівне : Перспектива, 2006. С. 35.
3. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. Київ : Вища школа, 1999. 207 с.
4. Карпіловська Є. А. Вплив інновацій на стабільність мовної системи : регулятори системної рівноваги. *Мовознавство*. 2008. № 2-3. С. 148–158.
5. Кислюк Л. Функціонування та словотвірний потенціал неозапозичень в сучасній українській мові. *Вісник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Філологія*. 2007. Вип. 15–18. С. 228–231.
6. Колоїз Ж. В. Неузале словотворення. Кривий Ріг : НПП Астерікс, 2015. 156 с.
7. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2010. 440 с.
8. Нелюба А. М. Жаргоновий «жіночий» словотвір на тлі літературномовних інновацій. Лінгвістичні дослідження. 2014. Вип. 38. С. 90–97.
9. Плющ М. Я. Граматика української мови : у 2 ч. Ч. 1 : Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Вища школа, 2005. 288 с.
10. Пономаренко С. С. Класифікаційні типи морфонологічних моделей в українській мові. *Мовознавство*. 2016. № 6 (листопад-грудень). С. 57–65.
11. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
12. Словник іншомовних слів та термінологічних сполучень / уклад. Л. О. Пустовіт та ін. Київ : Довіра, 2000. 168 с.

13. Стишов О. А. Динамічні процеси в лексико-семантичній системі та словотворі української мови кінця ХХ ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації) : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.01 / Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. Київ, 2003. 597 с.

14. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації). Київ : Вид. центр КНЛУ, 2003. 388 с.

15. Стишов О. А. Лексичні інновації з погляду нормативності (на матеріалі підстилю ЗМІ 90-х років ХХ століття). *Українська мова: з минулого в майбутнє* : матеріали наукової конференції. Київ, 1998. С. 172–176.

16. Українська мова : енциклопедія / Редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2000. 752 с.

17. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Либідь, 2001. 224 с.

Джерела ілюстративного матеріалу:

1. Андрухович С. Ю. Фелікс Австрія. Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. 288 с.
2. Андрухович Ю. І. 12 обручів. Київ : Критика, 2005. 276 с.
3. Андрухович Ю. І. Лексикон інтимних міст. Чернівці : Meridian Czernowitz, 2011. 478 с.
4. Дереш Л. М. Намір. Київ : ПП Дуліби, 2006. 296 с.
5. Дереш Л. М. Поклоніння ящірці: як нищити ангелів. Київ : Кальварія, 2004. 172 с.
6. Жадан С. В. Депеш Мод. Харків : Фоліо, 2004. 229 с.
7. Ірванець О. В. Рівне/Ровно (стіна). Львів : Кальварія, 2002. 189 с.

Voloshyna K. V. NOUN SUFFIXAL INNOVATIONS IN THE LANGUAGE OF PROSE FICTION OF THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY

The article is devoted to the study of evolutionary processes in the Ukrainian vocabulary, which are especially intense because they are significantly influenced by the extralinguistic reality. Innovative processes in the Ukrainian literary language reflect the peculiarities of the modification of social communication conditions, the emergence of new objects and concepts, the transformation of speakers views and tastes. On the material of fictional prose of early 2000s, recorded in the National Linguistic Corps of the Ukrainian Language and Information Fund of the NAS of Ukraine, authors consider the features of derivational neologization of this period vocabulary, offer a generalized definition of “innovation” and “lexical innovation” to denote language innovation. The specificity of suffix derivation as the most productive way of creating noun innovations in the language of fictional prose of early 2000s is analyzed: among 500 analyzed noun lexical innovations by suffixation, 190 units (38%) are formed. The noun innovations studied by us are differentiated into two main types: 1) names of specific objects (persons/non-persons) with generalized word-forming meaning “person as a bearer of procedural sign” and “person as carrier of non-procedural sign”, and 2) names of abstract concepts with word-forming meaning of generalized non-procedural sign. Within the specified thematic groups, productive word-forming types are established, in particular various morphological features of the analyzed tokens are investigated, the semantics of noun suffix innovations with the corresponding formant is described. It is emphasized that the suffixal derivation of new words activates the word-forming potential of both specific and borrowed suffixal morphemes and plays a key role in replenishing and expanding the vocabulary of the modern Ukrainian language.

Key words: innovation, lexical innovation, suffix derivation, word-forming type, neologism, fiction.